

Booronderzoek terrein klooster Nazareth (Kloosterdijk 20 te Bredevoort)

Type onderzoek	: booronderzoek
Toponiem plangebied	: Kloosterdijk 20
Plaats	: Bredevoort
Gemeente	: Aalten
Provincie	: Gelderland
Opdrachtgever	: Omgevingsdienst Achterhoek
RAAP-projectcode	: AABT

Auteur(s)	: H.B.G. Scholte Lubberink
-----------	----------------------------

Versie	: 10 februari 2023
--------	--------------------

Inleiding

Op zaterdagochtend 15 oktober 2022 zijn in het kader van een publieksdag archeologie door medewerkers van RAAP archeologische (demonstratie)boringen verricht op het terrein van het voormalige klooster Nazareth aan de Kloosterdijk 20 te Bredevoort. In het kader van de publieksdag konden geïnteresseerden het voormalige kloosterterrein bezoeken, lezingen en kinderactiviteiten bijwonen, een rondleiding volgen en het archeologisch booronderzoek volgen en vragen aan de archeologen stellen.

Figuur 1. De locatie van het onderzoeksgebied. Inzet: ligging in Nederland.

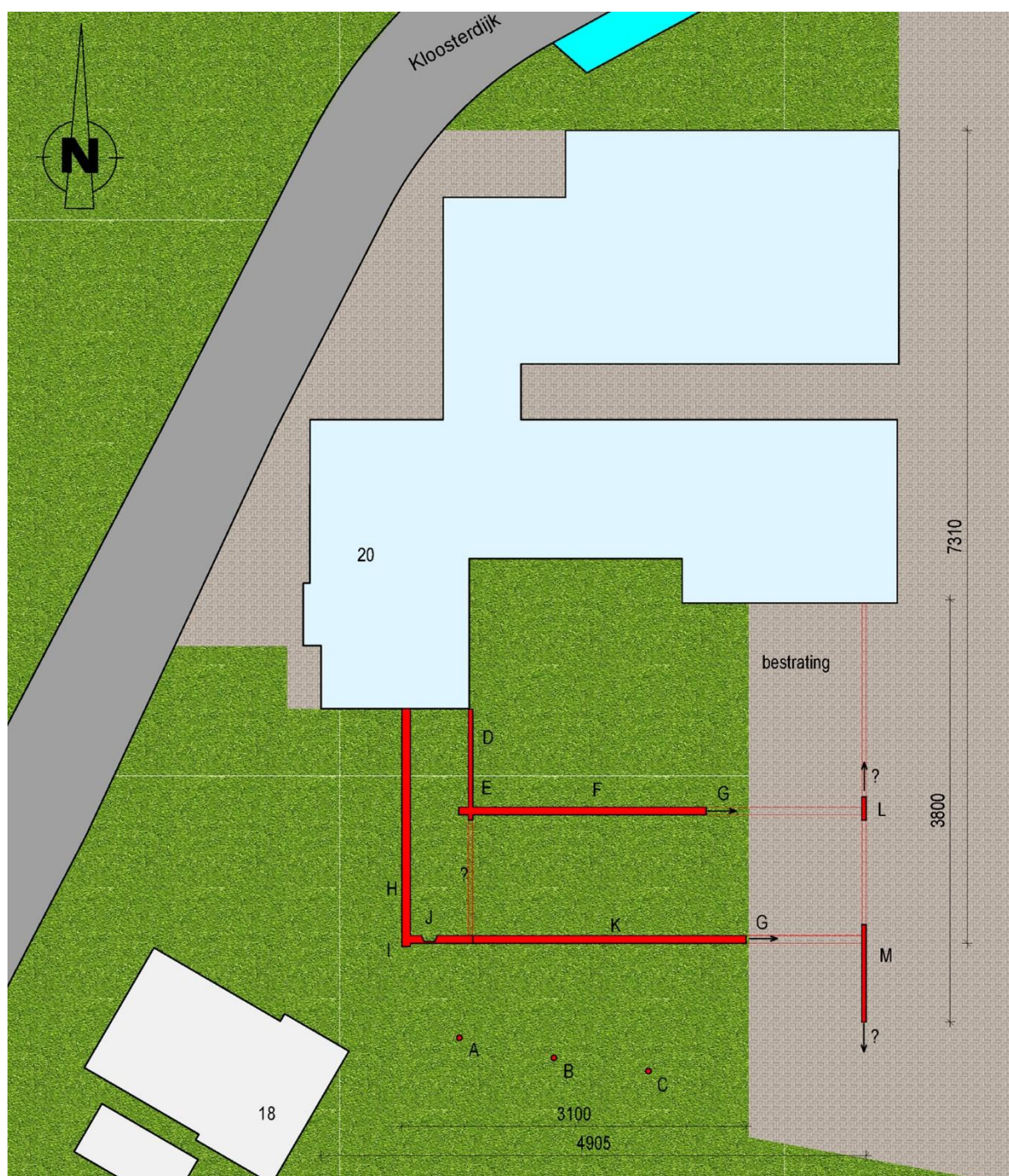
Over het ontstaan, de geschiedenis en het einde van het klooster wordt uitgebreid verslag gedaan door De Graaf (2014).¹ Voor nadere informatie kan naar deze auteur worden verwezen.

In het kader van de publieksdag zijn veertien boringen verricht in een weide voor jongvee en in de tuin van de boerderij aan de zuidzijde van het kloosterterrein (figuur 2). De boringen zijn in het RAAP-boorbeschrijvingsprogramma Odile beschreven en met een rtk-gps ingemeten (bijlage 1).

Figuur 2. Booronderzoek (boring 13) in de tuin van Kloosterdijk 20.

¹ De Graaf 2014.

Figuur 3. Locatie van de tijdens werkzaamheden in de tuin in kaart gebrachte funderingen van het klooster (uit: De Graaf 2014).

Resultaten

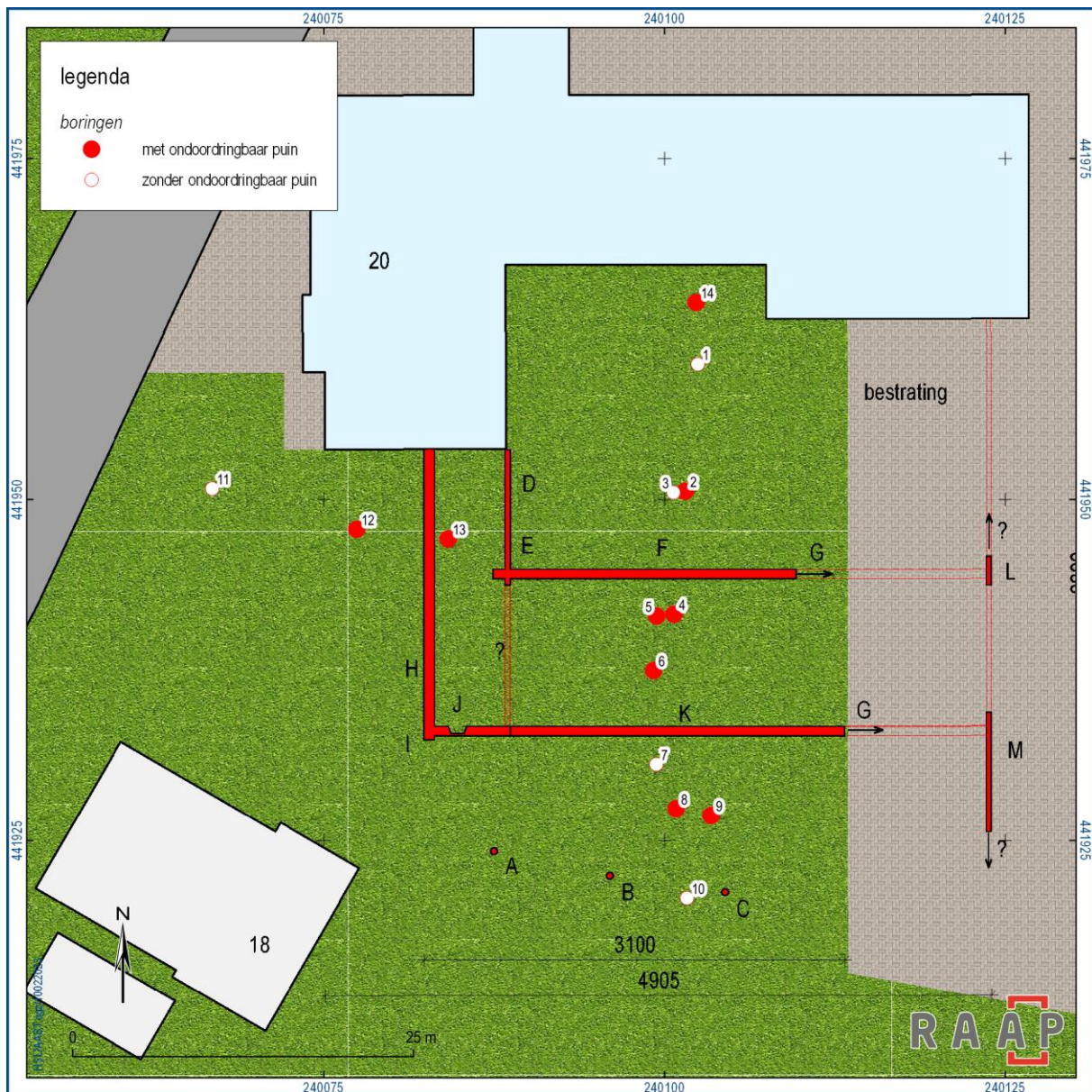
In het gebied waar de boringen zijn verricht, zijn reeds eerder ondergrondse resten van het klooster in kaart gebracht door amateurarcheologen tijdens werkzaamheden in de tuin (figuur 3).² Het was derhalve bekend dat zich daar ondergrondse resten (funderingen en vloeren) van het voormalige klooster bevinden. Vermoed wordt dat het gaat om resten van onder meer de refter.

Figuur 4. Resultaten van het booronderzoek.

² De Graaf 2014, 59-61.

Tijdens het booronderzoek is vastgesteld dat de natuurlijke ondergrond van het kloosterterrein bestaat uit grindig tot sterk grindig, zwak tot matig siltig zand. Het grindige materiaal betreft vroeg- en/of midden-pleistocene, grofkorrelige afzettingen van de Maas en de Rijn (Formatie van Sterksel). Lokaal wordt het grindige materiaal afgedekt door een dunne laag matig fijn, zwak siltig dekzand (Formatie van Boxtel). De bovengrond bestaat vrijwel overal uit een dunne zwak humeuze teellaag op geroerde, puinrijke grond.

Figuur 5. Locatie van de tijdens werkzaamheden in de tuin in kaart gebrachte funderingen van het klooster (uit: De Graaf 2014) gecombineerd met de resultaten van het booronderzoek.

In negen van de veertien boringen is op puinlagen/uitbraaksleuven (baksteen- en tegelfragmenten, mortel en lei) en/of op massief, ondoordringbaar materiaal (funderingen en vloeren) gestoten (figuur 4 en bijlage 1). De locaties daarvan komen min of meer overeen met de plaatsen waar reeds eerder ondergronds muurwerk is vastgesteld, maar het gebied met ondoordringbaar puin lijkt iets groter te zijn

(figuur 5). In diverse boringen bevindt zich massief ondoordringbaar materiaal binnen een diepte van slechts 40 cm -mv (boringen 2, 4, 5 en 9). Vermoed wordt dat het hierbij om funderingen van kloostermuren gaat die tot aan het maaiveld zijn gesloopt. Bij ondoordringbaar materiaal op een grotere diepte en (veelal) onder dikke lagen van slooppuin (bijv. boringen 6, 12, 13 en 14) kan het ook om restanten van keldervloeren gaan. Het kan echter evenzeer om uitbraaksleuven met restanten van diep uitgebroken muurwerk/funderingen gaan.

Op basis van de boringen lijkt het gebied met ondergrondse restanten van gebouwen aan de zuidzijde van de boerderij iets omvangrijker dan op basis van het eerdere amateuronderzoek werd gedacht. De reden hiervoor is misschien dat met de boringen dieper in de ondergrond is doorgedrongen dan met de toentertijd gebruikte prikstokken. Uit het booronderzoek volgt dat de kloostergebouwen mogelijk groter waren dan in de eerdere reconstructie en/of dat er sprake is meerdere bouwfases die hun sporen in de bodem hebben achtergelaten. Dit is echter met behulp van booronderzoek niet met zekerheid vast te stellen.

Literatuur

Graaf, H. de, 2014: Windesheimers op de heide: Het verdwenen klooster Nazareth bij Bredevoort en zijn geestelijke en materiële omgeving, IJzerlo.

Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices

Figuren

Figuur 1. De locatie van het onderzoeksgebied. Inzet: ligging in Nederland.	2
Figuur 2. Booronderzoek (boring 13) in de tuin van Kloosterdijk 20.	3
Figuur 3. Locatie van de tijdens werkzaamheden in de tuin in kaart gebrachte funderingen van het klooster (uit: De Graaf 2014).	4
Figuur 4. Resultaten van het booronderzoek.	5
Figuur 5. Locatie van de tijdens werkzaamheden in de tuin in kaart gebrachte funderingen van het klooster (uit: De Graaf 2014) gecombineerd met de resultaten van het booronderzoek.	6

Bijlagen

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen	
-------------------------------	--

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen

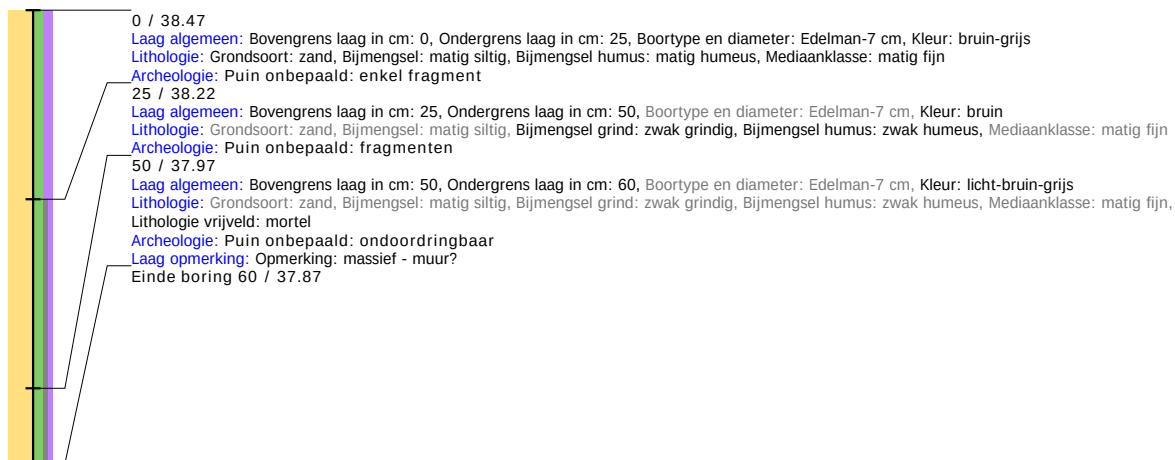
Boring: AABT_1

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 1, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 160
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240102.439, Y-coördinaat in meters: 441959.918, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.7, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

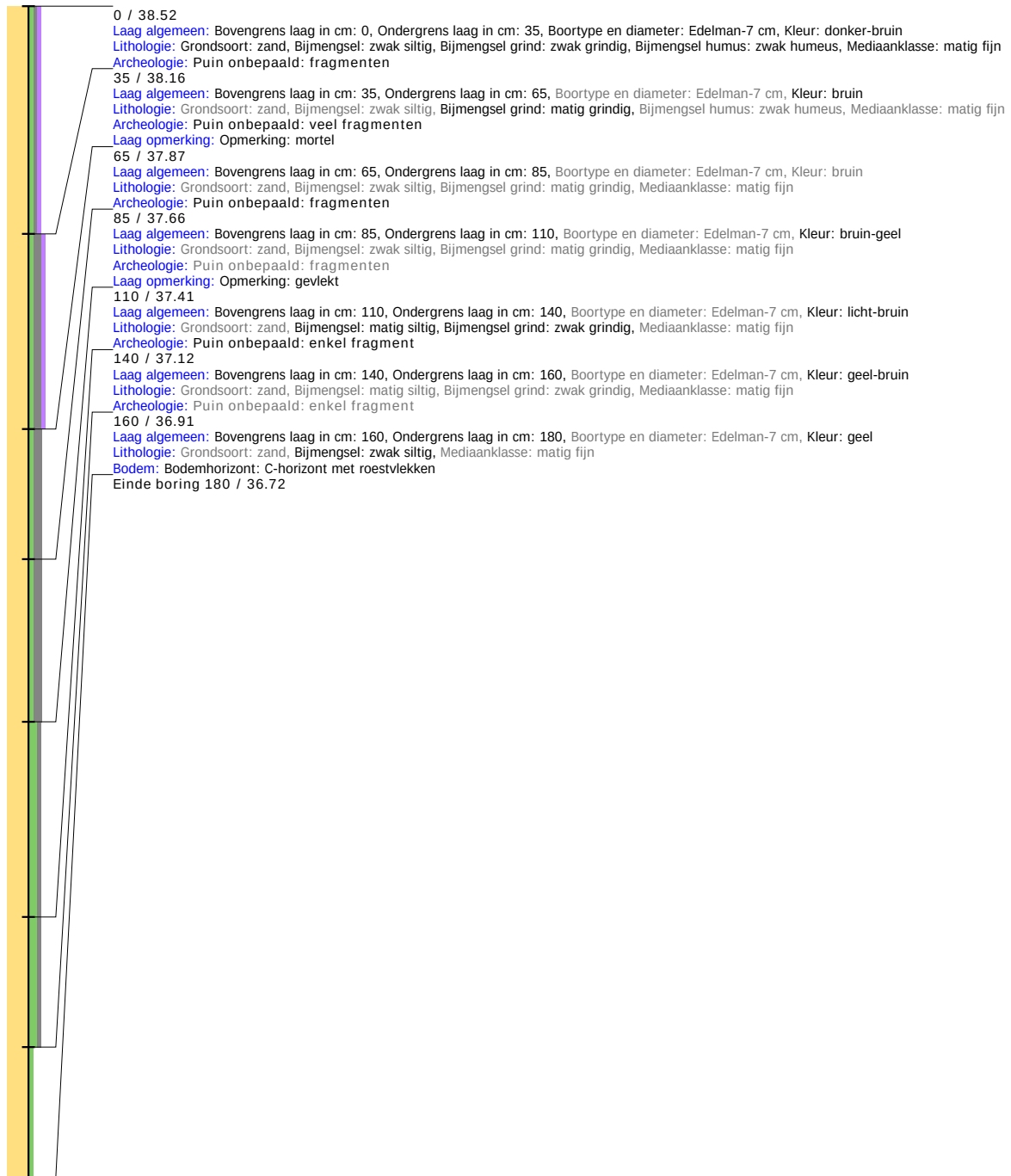
Boring: AABT_2

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 2, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 60
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240101.524, Y-coördinaat in meters: 441950.605, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.472, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

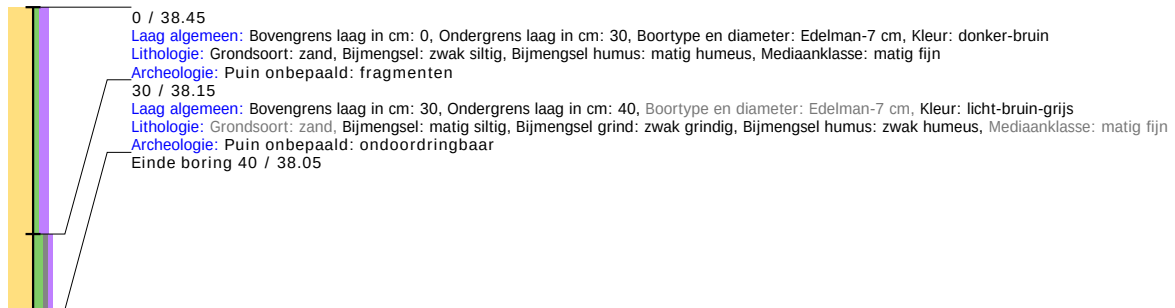
Boring: AABT_3

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 3, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 180
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240100.654, Y-coördinaat in meters: 441950.51, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.515, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

Boring: AABT_4

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 4, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 40
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240100.694, Y-coördinaat in meters: 441941.586, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.453, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

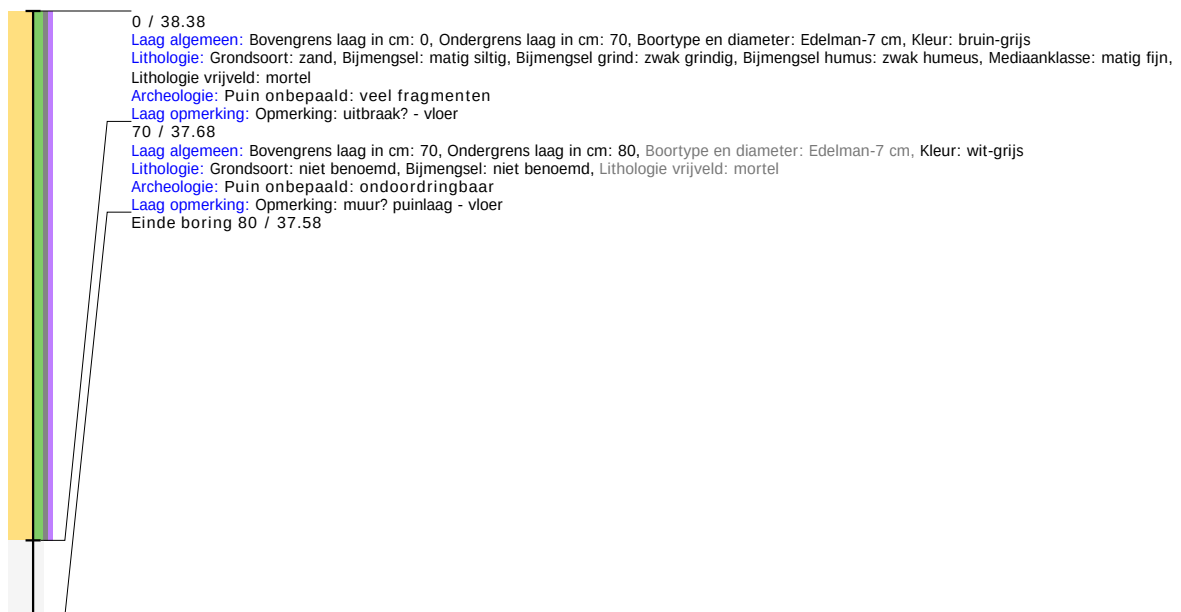
Boring: AABT_5

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 5, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 30
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240099.409, Y-coördinaat in meters: 441941.453, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.471, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

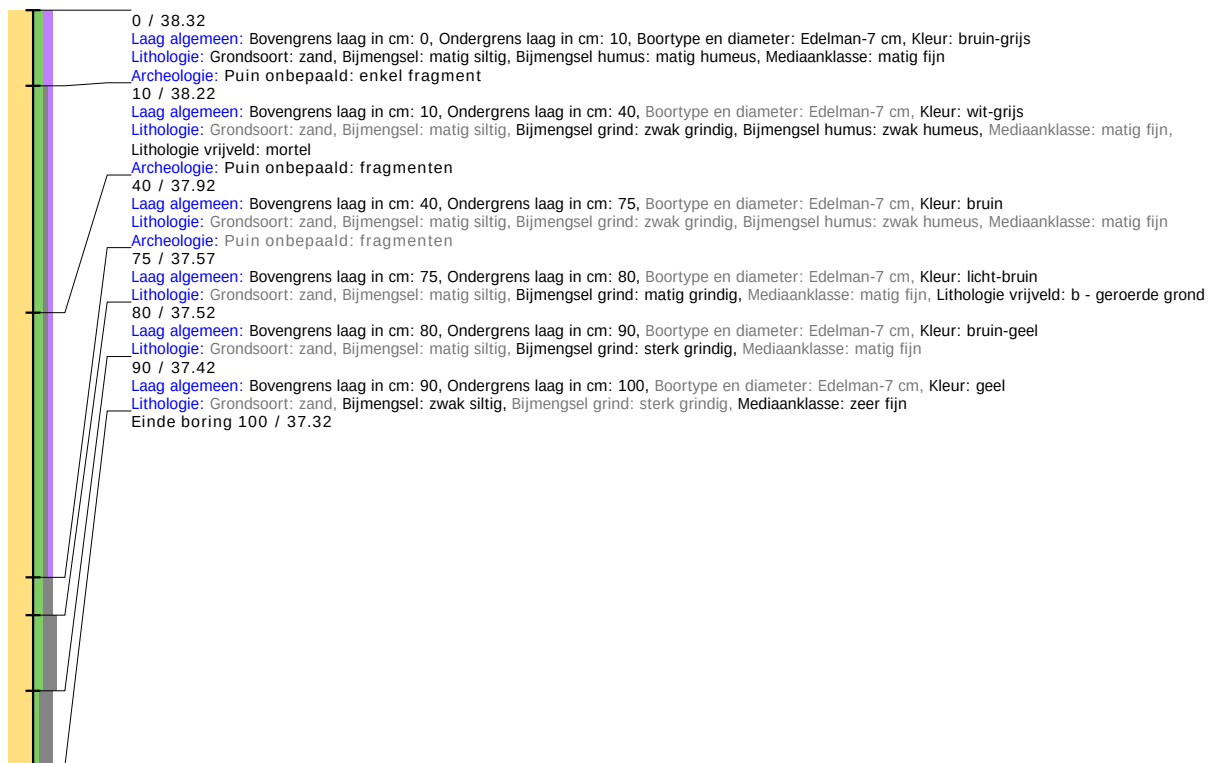
Boring: AABT_6

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 6, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 80
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240099.194, Y-coördinaat in meters: 441937.464, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.377, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

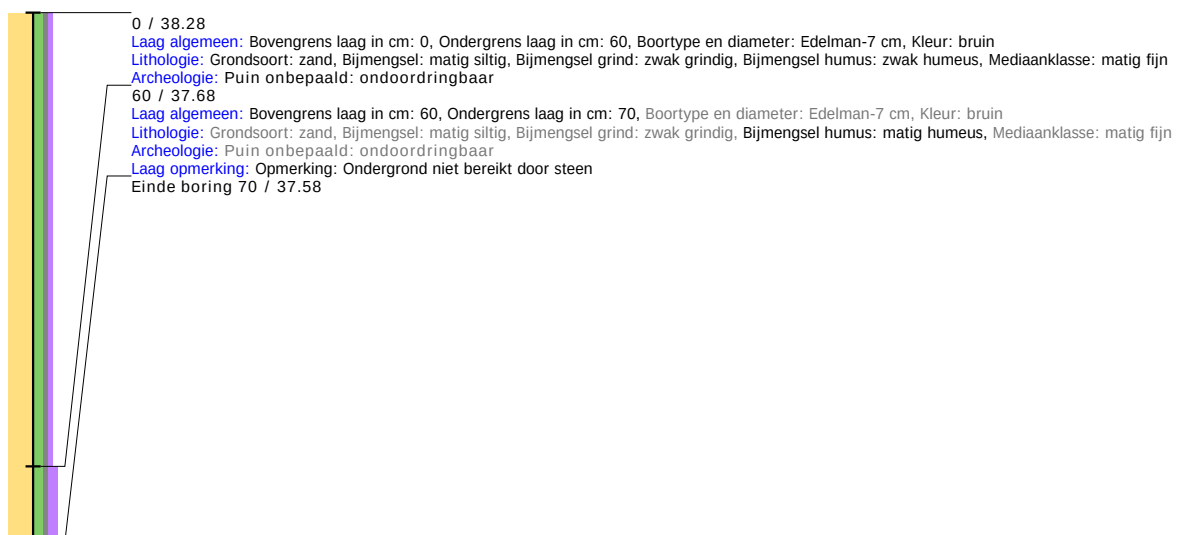
Boring: AABT_7

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 7, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 100
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240099.393, Y-coördinaat in meters: 441930.581, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.319, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

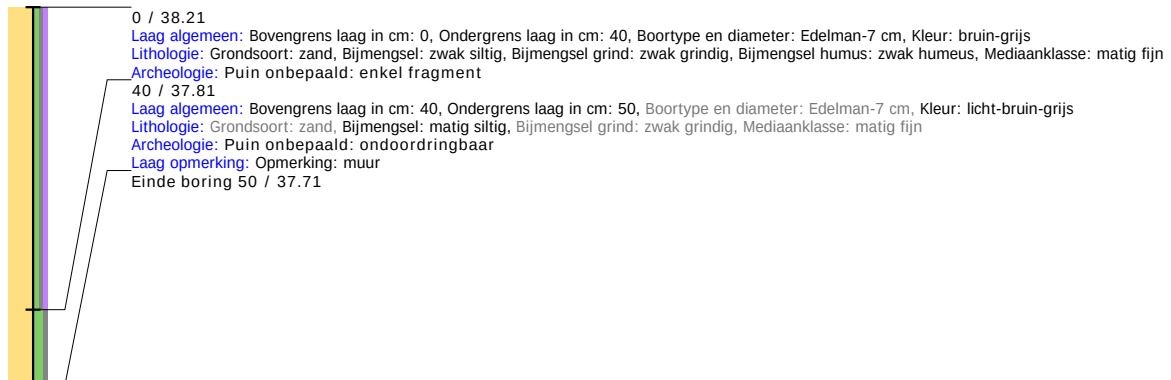
Boring: AABT_8

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 8, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 70
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240100.853, Y-coördinaat in meters: 441927.322, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.276, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievlak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

Boring: AABT_9

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 9, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 50
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240103.413, Y-coördinaat in meters: 441926.832, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.21, Precisie hoogte: 1 cm, Referentieveld hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

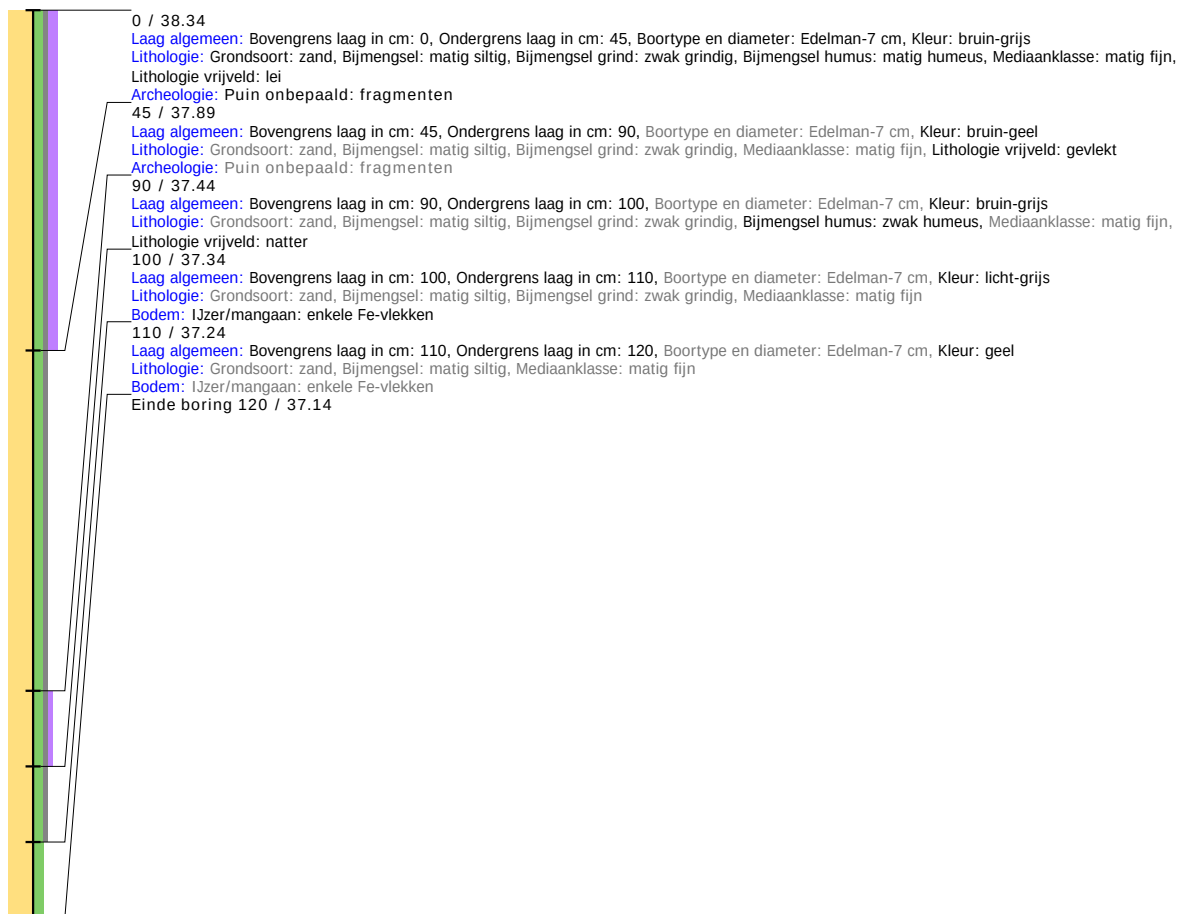
Boring: AABT_10

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 10, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240101.643, Y-coördinaat in meters: 441920.776, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.325, Precisie hoogte: 1 cm, Referentieveld hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

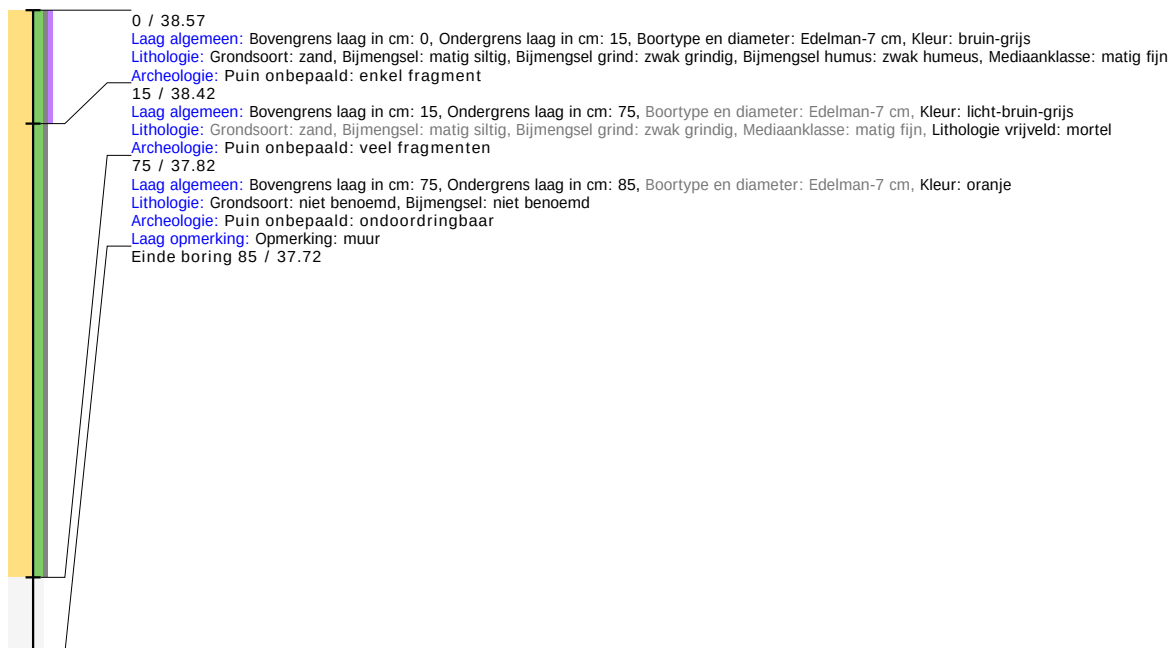
Boring: AABT_11

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 11, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 120
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240066.807, Y-coördinaat in meters: 441950.796, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.342, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

Boring: AABT_12

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 12, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 85
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240077.407, Y-coördinaat in meters: 441947.811, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.571, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

Boring: AABT_13

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 13, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 175
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240084.11, Y-coördinaat in meters: 441947.107, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.607, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

Boring: AABT_14

Kop algemeen: Projectcode: AABT, Boornummer: 14, Beschrijver(s): HSL/FB, Datum: 15-10-2022, Doel boring: archeologie - verkenning, Einddiepte boring in cm: 90
Coördinaten: X-coördinaat in meters: 240102.318, Y-coördinaat in meters: 441964.446, Precisie coördinaat: 1 cm, Coördinaatsysteem / epsg: Rijksdriehoeksmeting (NL),
 Hoogte maaiveld in meters: 38.793, Precisie hoogte: 1 cm, Referentievak hoogte: Normaal Amsterdams Peil, Bepalingsmethode maaiveldhoogte: GPS
Plaats: Provincie: Gelderland, Gemeente: Aalten
Uitvoering: Opdrachtgever: Omgevingsdienst Achterhoek, Uitvoerder: RAAP Oost
Kop opmerking: Opmerking: Archeologie Achterhoek - publieksdag klooster Nazareth

